

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра цивільного процесу

ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС НА ЗЛАМІ СТОЛІТЬ

Матеріали науково-практичної конференції,
присвяченої 50-річчю заснування кафедри цивільного процесу

(м. Харків, 20–21 жовтня 2016 року)

За загальною редакцією професора К. В. Гусарова

Харків
«Право»
2016

УДК 347.9
ББК 67.310я431
Ц85

Ц85 **Цивільний процес на зламі століть : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 50-річчю заснування каф. цив. процесу (м. Харків, 20–21 жовт. 2016 р.) / за заг. ред. К. В. Гусарова. – Х. : Право, 2016. – 164 с.**

ISBN 978-966-937-089-1

Тези доповідей учасників конференції присвячені 50-річчю заснування кафедри цивільного процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, яка почала функціонувати як самостійний науковий підрозділ вищого навчального закладу 1 вересня 1966 р. на виконання наказу Міністра вищої та середньої спеціальної освіти УРСР № 262 від 27 квітня 1966 р. За півстолітню діяльність науковий колектив кафедри здійснив вагомий внесок у розвиток науки цивільного процесуального права як на теренах України, так і за її межами, брав активну участь у вдосконаленні цивільного процесуального законодавства, тим самим затвердивши свій науковий та професійно-практичний авторитет як впливової процесуальної цивілістичної наукової школи.

Для науковців, викладачів, студентів юридичних ВНЗ і всіх, хто цікавиться питаннями цивільного процесу.

УДК 347.9
ББК 67.310я431

ISBN 978-966-937-089-1

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2016
© Оформлення. Видавництво «Право», 2016

повноважень у військовій сфері, зокрема у сфері здійснення нагляду за додержанням законів і представництва в суді інтересів військовослужбовців, службовців Збройних Сил України та громадян, які проживають на території, де проводяться бойові дії.

Література

1. Козачук О. С. Організаційно-правові засади функціонування військових прокуратур в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10 / О. С. Козачук. – К., 2016. – 20 с.
2. Про особливості діяльності військових прокуратур [Електронний ресурс] : наказ Ген. прокурора України № 12 гн від 29.08.2014. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.
3. Капсамун І. Час Військової прокуратури (інтерв'ю із заступником Генерального прокурора України – керівником Головної військової прокуратури А. Матіосом) [Електронний ресурс] / І. Капсамун. – Режим доступу: <http://day.kyiv.ua/uk/article/podrobyci/chas-viyskovoyi-prokuratury>.
4. Матіос А. Реформування правоохоронних органів у воєнній сфері та відновлення системи військових судів як нагальна потреба сьогодення / А. Матіос // Вісн. прокуратури. – 2016. – № 8. – С. 33–38.

Шпак М. В.,

*аспірант кафедри цивільного процесу
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА АДВОКАТА У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Протягом п'ятдесятирічної історії розвитку кафедри цивільного процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого співробітниками вказаного структурного підрозділу навчального закладу присвячувалась увага багатьом проблемним питанням науки та практики цивільного процесуального права, що знайшло відображення на сторінках юридичної літератури [1, с. 260–269].

Науковий інтерес до дослідження діяльності такого суб'єкта цивільних процесуальних правовідносин, як процесуальний представник, у різні часи був проявлений такими вченими, як К. В. Гусаров [2], В. В. Комаров [3], Г. О. Світлична [4], М. Й. Штефан [5] та ін.

Необхідність дослідження проблем професійного представництва адвоката у цивільному процесі викликана, крім вищезазначеного, і законодавчим реформуванням адвокатури, зокрема у цивільному процесі. Про це свідчить активність законодавця, пов'язана з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», який набрав чинності 30.09.2016 р. [6], та наявними законодавчими ініціативами, які відображені в низці проектів нормативних актів [7; 8].

У різні часи участь адвоката у цивільному процесі характеризувалась вченими по-різному. Так, В. В. Комаров та Г. О. Світлична стверджують, що розвиток професійного представництва сприятиме більш ефективному здійсненню процесуаль-

ного представництва, вдосконаленню цього інституту та забезпеченню доступності захисту прав, свобод та інтересів у суді [3, с. 355]. Г. О. Світлична разом з тим підкреслює, що найбільш поширеним є представництво, що здійснюється адвокатами, оскільки для ефективної реалізації представницьких функцій необхідний певний обсяг знань у галузі права, відповідна кваліфікація та досвід [4, с. 276]. М. Й. Штефан вважав, що найпоширенішим у судовій практиці є представництво, яке здійснюване адвокатами, які покликані надавати кваліфіковану юридичну допомогу як громадянам, так і організаціям [5, с. 12].

Не вдаючись до дискусії з питань щодо виду адвокатського представництва, вважаємо, що процесуально-правову характеристику діяльності адвоката у цивільному процесі слід розглядати як його професійне представництво. Такий висновок пояснюється тим, що особа, яка має повну вищу юридичну освіту, а також свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю, здійснює діяльність з надання правової допомоги, зокрема у формі процесуального представництва, на професійній основі. Мова йде про те, що це є діяльністю адвоката у сфері права, яка може здійснюватися за наявності у неї достатньої кваліфікації, а також професійних та галузевих навичок застосування норм процесуального і матеріального права безпосередньо під час надання правової допомоги у цивільному процесі.

Ураховуючи наведене, вважаємо, що під професійним представництвом адвоката у цивільному процесі необхідно розуміти специфічний вид надання правової допомоги у формі процесуального представництва, який надається особою, яка має повну вищу юридичну освіту та свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю, має необхідні навички, досвід та кваліфікацію в галузі права та здійснює цю діяльність на професійній основі в установленому законом порядку.

Ураховуючи останні зміни до Конституції України стосовно запровадження монополізації адвокатури в Україні, варто констатувати, що професійна діяльність адвокатів, зокрема під час надання правової допомоги у формі процесуального представництва у цивільному процесі, буде мати все більший попит. Це, у свою чергу, співвідноситься з запропонованим законопроектом № 1794–1 від 04.02.2015 р. [8] принципом професіоналізму, яким пропонується доповнити ч. 1 ст. 4 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Крім того, варто наголосити, що фактична монополізація адвокатури України є правильним кроком у світлі реформування системи правосуддя, що, на нашу думку, позитивно відобразиться на вдосконаленні професійної діяльності адвокатів як висококваліфікованих процесуальних представників у різних видах судочинства, зокрема в цивільному процесі.

Підсумовуючи наведене, можна зробити висновок про те, що основними характеристиками, які дозволяють розуміти процесуальне представництво адвоката у цивільному процесі як професійне представництво, виступають:

1. Кваліфікованість особи, яка надає правову допомогу, яка підтверджується наявністю належної юридичної освіти та свідоцтва про право на зайняття адвокатською діяльністю.

2. Юридична майстерність у галузі цивільного процесуального законодавства та інших галузей права, що відображає здатність адвоката застосовувати норми цивільного процесуального права в інтересах клієнта.

3. Моральна, психологічна та юридична підготовка адвоката, що відображає ступінь його фахової сформованості та готовність виконувати поставлені перед ним професійні завдання.

4. Приналежність до адвокатської професії, що відображає його професійну юридичну діяльність.

Література

1. Комаров В. В. Кафедра цивільного процесу та становлення її наукової школи / В. В. Комаров // Проблеми законності : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Х. : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2016. – Вип. 133. – С. 259–273.
2. Гусаров К. В. Проблеми цивільної процесуальної правосуб'єктності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / К. В. Гусаров. – Х. : [б. и.], 2000. – 201 с.
3. Курс цивільного процесу : підручник / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін. ; за ред. В. В. Комарова. – Х. : Право, 2011. – 1352 с.
4. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути : монографія / В. В. Комаров, К. В. Гусаров, Н. Ю. Сакара та ін. ; за ред. В. В. Комарова. – Х. : Право, 2016. – 848 с.
5. Штефан М. И. Представительство граждан в суде : учеб. пособие для студентов юрид. спец. вузов / М. И. Штефан, Е. Г. Дрижчаная, Е. В. Гусев. – Киев : Лыбидь, 1991. – 231 с.
6. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) [Електронний ресурс] : Закон України № 1401-VIII від 02.06.2016. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1401-19>.
7. Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (щодо статусу і гарантій адвокатської діяльності та формування органів адвокатського самоврядування) [Електронний ресурс] : проект Закону України № 1794 від 19.01.2015. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53631.
8. Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та деяких інших законодавчих актів України (щодо статусу і гарантій адвокатської діяльності та формування і роботи органів адвокатського самоврядування) [Електронний ресурс] : проект Закону № 1794-1 від 04.02.2015. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53817.